

Faiskolások, kertépítők Siófokon

A Nyugat-dunántúli Díszfaiskolások Egyesülete az idén a MAKEOSZ-szal közösen tartotta év eleji szakmai rendezvényét Siófokon. Mindkét szakmát érintő kérdésekről szót ejtettek az előadók.

▲ Kósa Géza

▲ *Abeliohyllum distichum*

▲ *Aesculus glabra*

Abelia floribunda

KÓSA GÉZA ÉS A SZERZŐK FELVÉTELEI, ILLETVE MŰHELYFOTÓK

Az európai uniós, és ehhez alkalmazkodva a magyar jogrend is minél biztonságosabb környezetet kíván teremteni az élelmiszer-termelés teljes láncolatában. Ebbe a termőtalaj mint természeti erőforrás védelme is beletartozik, amit az alaptörvény is kiemelten kezel. Az idén kezdődő Közös Agrárpolitikában is kiemelt helyen szerepel a „zöldítés”, a fenntartható gazdálkodás. Az ezt szolgáló, sokszor a korábbinál szigorúbb szabályozás bizonyos pontokon a díszfaiskolásokat is érzékenyen érinti, hallottuk Szabó Leventétől, a Vas megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságának vezetőjétől.

Kényes témák

A szakember elmondta, hogy 2013 óta az élelmiszerlánc minden szereplőjének felügyeleti díjat kell fizetnie, aminek mértéke a forgalmi érték egy százaléka. Ebbe a szaporítási és ültetési anyagot forgalmazó kertészek is beletartoznak, de csak az élelmiszer célú szaporítóanyagot termelők. Így a dísznövénytermesztőknek nem kell megfizetniük ezt a díjat. Az arányos közteherviselés több, régebben súlyos díjakat fizető szereplő anyagi terhé, így a dísznövénytermesztő-

két is könnyítette, akiknél a felére csökkent a szaporítóanyag szemledíja.

Az előadó a találkozón több olyan témát is feltárt, ami meglehetősen érzékenyen érintheti a szabadföldön termesztő díszfaiskolákat, bár a jogszabályok értelmezéséről még zajlik a szakmai egyeztetés. Fölvívta a figyelmet arra, hogy a termőföld védelméről szóló 2007. évi 129. törvény talajvédelemről szóló fejezetében az 55. paragrafus b. pontja kimondja, hogy „*Talajvédelmi járulékot fizet a talajvédelmi hatóság részére (...), aki (...) humuszszos termőrészt távolít el. A talajvédelmi járulék mértéke 1-2,5% humusztartalom esetén 150 Ft/m³, 2,5% fölötti humusztartalom esetén 250 Ft/m³.*” Ez a szabadföldön termelő faiskolásokra is vonatkozik, akik a növények földlabdázásával termőrészt távolítanak el a területről.

Ugyanakkor a földlabdákkal kivett talaj pótlására a faiskolák rendszeresen hoznak termőföldet (pl. útépitésekről), ami a jogszabály szerint szintén ellenőrzéshez kötött. A talajvédelmi járulék földlabdánként átlagosan 10 forint, és nagy a valószínűsége, hogy ez alól nem vonhatják ki magukat a faiskolák. A jogszabály értelmezéséről, pontosításáról még folyik a szakmai egyeztetés, hiszen a törvény célja nem a termelők sarcolása, hanem a talajvédelmi elvek érvényesítése.

A szakember arra is figyelmeztetett, hogy tavaly szeptembertől bővült a nitrátérzékeny területek mérete, ami eddig is kiterjedt volt, az ország területének mintegy 50 százaléka. Így érdemes a gazdálkodóknak fölkeresni az il-

leteskes Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságot, és tájékozódni arról, hogy változott-e a területeik besorolása ebből a szempontból. Köztudott, hogy a nitrátérzékeny területeken 170 kilogramm/hektár nitrogén-hatóanyagnál többet tilos kijuttatni. A tárgyzási tilalom időszaka viszont meghosszabbodott: október 31-től február 15-ig tart. Szabó Levente fölvívta a figyelmet, hogy a nitrátérzékeny területeken gazdálkodóknak idéntől már elektronikusan kell eleget tenniük az adatszolgáltatási kötelezettségüknek. Az előadó az ötévenkénti talajvizsgálat fontosságáról, illetve a gazdálkodási naplón belül a trágyázási napló vezetésének szükségességéről is szólt.

Hasonlóan érzékeny téma a díszfaiskolások számára az a jogszabályváltozás-tervezet, ami szerint csak növényorvos állíthat ki növényútlevelet, illetve az a termelő, aki rendelkezik növényorvosi szerződéssel. Az utóbbi években igen nagy számban érkeztek karanténkárosítók hazánkba, nagy részük külföldi növényszállítmányokkal, szaporítóanyaggal. Mivel a növényútlevél kiállításának feltétele a növényegészségügyi szemle, ezt csak megfelelő szakmai végzettséggel rendelkező szakember, növényorvos végezheti, éppen ezért a származási igazolást, azaz a növényútlevelet is ő adhatja ki. Az előadó figyelmeztetett, hogy ismerni kell a növényútlevél-köteles növények körét, amit a növényegészségügyi feladatok végrehajtásának részletes szabályairól szóló 7/2001. FVM-rendelet 6. számú melléklete tartalmaz. A termelőnek minden év február 28-ig be kell jelentenie a Növény- és Talajvédel-

mi Igazgatóságnak minden, ebbe a körbe tartozó import- és saját termelésű növényt. Ugyanígy jelenteni kell a zárati károsítóra utaló minden „gyanús jelet”, és kérni a szemlét. A szakember fölhívta a figyelmet, hogy a 117/2007. FVM-rendelet alapján az egyes növény-egészségügyi vizsgálatok költségeihez 100 százalékos vissza nem térítendő támogatás kérhető, aminek éves kerete csekély, 75 millió forint. A jogosult gazdákodók támogatási igényüket évenként február 28-ig jelenthetik be.

A hatóság fokozottan ellenőrzi a hazánkban nem engedélyezett, külföldről behozott, illetve hamis növényvédő szerek használatát, ugyanakkor 2013 óta kis kultúrákban (ilyen a díszfaiskola is) az egyes növényvédő szerek okirattól eltérő felhasználására vonatkozó engedélyeket saját költségen terjeszti ki, amit a szakmai érdekképviselőnek kell kezdeményeznie – hallottuk.

Legyen változatosabb

A botanikusok és a dendrológusok más szemszögből nézik az új fajokat, mint a termesztők, vagy akár a kertépítők. Az is vitathatatlan, hogy sok minden az ő közvetítésükkel került be és honosított meg a hazai természetben, hallottuk Kósa Géza előadásában. A magyarországi kereskedelem növényválasztéka sajnos meg sem közelíti a nyugat-európaiat, mintha félénk az új taxonokhoz nyúlni. Ezzel szemben például Angliában az évenként kiadott Plant Finder nevű növényjegyzékben mintegy 70 ezer taxon szerepel. Kósa Géza fontosnak tartaná, hogy végre a bátorság is megjelenjen a termesztési és a kertépítési szakmában. Új nemzetségek és fajok bevezetését részben az éghajlatváltozás is indokolná. Az évek során a felhasználás és a termesztés körülményei is sokat változtak, ami ugyancsak az új fajok termesztésbe vonása mellett szól.

▲ *Carpinus caroliniana*

A honosítás fontos műhelyei a botanikus kertek. Kósa Géza a vácrátóti Nemzeti Botanikus Kertben sikeresen meghonosított nemzetségek és fajok közül ismertetett néhányat. Sokukat lapunk hátsóoldalon korábban már részletesen bemutattuk, ezért most csak röviden szólnunk róluk.

Az *Abelia* nemzetségből jobbra csak az *Abelia x grandiflora* fajt ismerjük, pedig szebb és edzettebb fajai is léteznek. Augusztus végétől a fagyokig, azaz az őszi időszakban virágzik az *Abelia chinensis*. A Közép-Kínából származó faj 1,5-3 méter magasra nő, az az évi hajtásain folyamatosan hozza erősen illatos virágait. Elvirágzás után a tovább növekvő csészelevelei is díszítenek. A talajra nem érzékeny, teljesen télálló. Vegyes cserjeágak kiváló növénye lehet. Nemzetsége további tagjai – az *Abelia engleriana*, vagy az *A. floribunda* – is több figyelmet érdemelnének.

Az *Abeliophyllum distichum* márciusban nyíló, illatos, fehér virágú cserje. Megjelenésében valamelyest a *Forsythia*-hoz hasonlít. Nyugat-európai fajokkal már sokféle színváltozatát szelektálták. Könnyen szaporítható, talajban nem válogat. Virágain kívül szív alakú termései is tetszetősek. Szoliternek érdemes ültetni.

Az *Araceae* családba tartozó, a borostyánhoz közel álló nemzetség az *Acanthopanax* (ginzegcserje). Az *A. nodiflorus* és az *A. sieboldianus* ívelt, hosszú vesszőivel szoliter növényként újszerű alak-

zatot vihet kertjeinkbe. Fecskesvirágzatuk, illetve terméseik is figyelemreméltók.

A juharok közül több mint 200 taxonnal találkozhat a látogató Vácrátóton. Az *Acer griseum*-ot emelte ki közülük az előadó, ami még nem kapta meg a kellő figyelmet a hazai forgalomban, csak néhány kisebb faiskola termeszti. Kicsit lassú, de hegyi juharra oltva „felgyorsul” a növekedése.

Az *Aesculus* problémás nemzetséggé vált az utóbbi időben. A 8-20 méteresre növő *A. glabra*-ra hívta föl a figyelmet az előadó, amit egyáltalán nem károsít az aknázómoly.

A *Calicanthus floridus* aromás leveleivel, bordó, illatos virágaival hívja föl magára a figyelmet. Magvetéssel jól szaporítható. A nemzetség másik tagja, a *C. chinensis* 3-4 centiméteres virágaival díszít. Ennél is nagyobbak, 8-10 centiméteresek a két faj hibridizációjával létrejött *C. raulsonii* virágai.

A *Carpinus*okot minden kerttörténeti korban szívesen ültették, könnyen szaporítható, jól metszhető növények. A tág tűrőképességű, kitűnően alkalmazkodó, edzett fajok, talajokban sem válogatnak. Érdekes módon zöldfelületi felhasználásuk kevésbé jelentős. Kósa Géza a kárminpiros, őszi lombszínű *C. caroliniana*, a *C. cordata*, a *C. japonica* és a *C. chonoskii* fajokat emelte ki.

Nincs forgalomban nálunk a *Catalpa fargesii*, pedig érdemes lenne termesztésbe vonni. Bőven virágzik, 50-80 centiméter hosszú toktermése is különleges. A *C. speciosa* gyorsan növő, nagy lombkoronát nevelő faj. Tágabb tűrőképességű és nagyobb virágú, mint a nálunk elterjedt *C. bignonioides*. A *C. ovata* bugavirágzatai akár 30 centiméteresek is lehetnek. Halvány-sárga virágai bíborszínnel pettyezetettek.

Csupán kastélyparkokban bukkanhatunk a *Cephalanthus occidentalis*-ra. Vízigényes faj, ezért vízparti kiültetésekbe ajánlható. Illatos,

Minden fórumon

Orlói László szerint minden fórumon hangoztatni kell, hogy a dísznövényágazat értéket teremt, és emberek ezreinek ad munkát. A szövetség közgyűlésén dönt az új alapszabály elfogadásáról, illetve a névváltoztatásról. Jelenleg gőzerővel dolgoznak az ágazati stratégia létrehozásán, amit március 26-án nyújtanak be a szakminisztérium illetékesének.

▲ Orloi László

Szeretnék, ha a dísznövényszakmának legalább a felét sikerülne a szövetség szárnyai alá vonni, ugyanis ez a feltétele a szakmaközi szervezetté válásuknak. Szakmaközi szervezatként pedig az unión belül is hatékonyabban képviselhetik majd az érdekeiket.

Orloi László előadásának második felében a hibrid ciprusok 25 éve zajló honosításáról szolt. 1996-97-ben nyolc új, honosított *X Cupressocyparis* (syn. *X Cupressocyparis*) fajta kapott állami elismerést. 2000-ben ismerték el a *Stapehill* és 2004-ben pedig a *Fota* fajtát. A tömeges tujapusztulás miatt került előtérbe az eddig kevésbé ismert *Márta* fajta, ami a *Cupressus glabra* *Glaucifolia* és a *Cupressocyparis nootkatensis* szabad beporzásából jött létre.

Faiskolások, kertépítők Siófokon

▲ Mateusz Milczynski

Kötelező az integrált

2014. január elsejétől minden kultúrában, így a dísznövények esetében is kötelező az integrált növényvédelem alapelveinek betartása, alkalmazása, tudtuk meg Szabó Leventétől. Ez még nem tudatosult eléggé a gazdáknak, főleg

▲ Szabó Levente

a nem élelmiszerhasznú növényeket termelőknél. Az integrált növényvédelem általános elveit a 43/2010. FVM-rendelet 8. melléklete tartalmazza. Az alapelvek elsajátítását a NÉBIH által kiadott tájékoztató füzet is segíti. Az előadó hangsúlyozta, hogy az integrált védelem alapja a jó növényi kondíció. Az ökológiai rendszerek, a hasznos élőlények védelme érdekében csak indokolt esetben, a kártételi küszöbérték fölött szabad vegyszeresen kezelni.

gombszerű virágzatba tömörülő virágait az évi hajtásain folyamatosan hozza. Zöld-dugványról jól szaporítható.

A júdásfák közül érdemes megismerkedni a *Cercis chinensis-szel*. A *C. siliquastrum-nál* tágabb tűrőképességű, sötétebb rózsaszín virágú, bőségesen virágzó faj. A *C. griffiti* később nyíló, kis koronájú szoliter kis fa kerekded levelekkel.

A *Cladrastis* (sárgafa) 30-60 centiméteres, illatos, csüngő virágfürtjeivel hívja föl magára a figyelmet. Őszi aranylólombszíne is tetszetős.

A főként cserjeként ismert *Cornusok* népes nemzetségéből a fatermetű, 25-30 méter magasra növekvő *C. macrophylla-t* emelte ki az előadó. Egyenes törzse miatt utcasorfa is válhatna belőle.

A felsorolt fajokból, illetve további figyelemre méltó növényekből kis mennyiségben szaporítóanyagot kaphatnak Kósa Gézától az érdeklődő termesztők.

A lengyeleknél

Mateusz Milczynski a Lengyel Faiskolások Egyesületének tevékenységéről és a lengyel faiskolai termesztésről tartott előadást. Az előadó jelenleg a lengyel faiskolásokat képviseli az Európai Faiskolások Szövetségében (ENA, European Nursery Assocation), illetve korábban nyolc évig Lengyelország déli termesztő térségének a vezetője volt. Lengyelországban öt régió szerint tartják nyilván a faiskolai termesztést. A déli térségben, illetve Varsó környékén található a legtöbb faiskola.

Az ENA adatai szerint Európában Lengyelország az egyetlen, ahol növekszik a faiskolai termesztés, illetve a fogyasztás. A ter-

melést és a fogyasztást egyaránt serkenti, hogy a faiskolai növényekre 8%-os áfakulcs érvényes, ami a legalacsonyabbak közé tartozik Európában. A faiskolai termesztés területe 0,03%-ot foglal el a mezőgazdaságban, de értékét tekintve 6,35%-ot tesz ki. A nyilvántartott 3389 faiskola adatai alapján az átlag üzemi méret 1,5 hektár. A faiskolák 72,7 százaléka egy hektárnál kisebb földterületen gazdálkodik, és 174 öt hektárnál nagyobb faiskola működik.

Az utóbbi 10 évben a gyümölcsfaiskolák kárára nőtt a díszfaiskolák aránya. A rózsátó kivételével minden kultúra termesztőterülete nő, legnagyobb arányban túlevelű örökzöldeké a divat az exportőrök igényei miatt. A legfőbb exportcélországok Hollandia, Németország, Csehország, Szlovákia, a balti államok, Oroszország, ez utóbbiba érkezik a kivitelük 70 százaléka, illetve újabban Kazahsztán. Ukrajna a vámrendelkezések miatt nem egyszerű partner.

Az 1991-ben alakult lengyel díszfaiskolások szövetsége jelenleg 187 rendes és 2 támogató taggal működik. Az összesen nyilvántartott 4346 hektárból 1837 hektárt tesz ki a tagok által megművelt bruttó földterület. Ebből 1248 hektár szabadföld és 589 hektár konténertelep.

A szövetség marketinggel

foglalkozó saját céget hozott létre, amely többek között a külföldi kiállításokon való részvételt, illetve a legnagyobb hazai kiállításukat, a varsói Green is Life (Zöld az élet) kiállítást szervezi. Az idei, a 22. augusztus 28. és 30. között, csütörtöktől szombatig látogatható, ami változás a korábbi évek péntektől vasárnapig tartó nyitva tartásához képest.

Évenként három tanácskozást szerveznek különféle célközönségnek: a hatóságoknak, a kertépítőknek, illetve az árudásoknak.

Tíz éve saját honlapjuk működik, egyik alkalmazottjuk csak annak gondozásával, az adatok frissítésével foglalkozik. A honlap belső használatú, a tagfaiskolák választéka nyomon követhető rajta. A külső érdeklődőknek másik honlapot hoztak létre. A hétezer taxonos adatbázisban növényválaszték szerint kereshetők ki a faiskolák. A saját képennyel feltöltött, árakat nem tartalmazó növénybank nagy segítség a kertépítőknek. A tagok minél gyakoribb készletfrissítését ösztönzi, hogy a rendszer a legutóbb frissített készlettel rendelkező faiskolát sorolja előre a fajok szerinti keresésnél. A tagok feltöltései alapján a felhasználóknak szóló növényméretekre vonatkozó irányelveket adtak ki.

A szövetség 25 ezer példányban saját havilapot ad ki a felhasználóknak. Ezzel a silány minőségű, a helyi viszonyokhoz nem alkalmazkodó, fordításokból táplálkozó lapokat igyekeznek kiszorítani a lengyel piacról.

Negyedik éve színes, részletes katalógust adnak ki több nyelven, többek között oroszul is. Érdekes, hogy ezek a kiadványok az évek során egyetemi tankönyvekké is váltak. Külön kiadvány szól a városfásítási ajánlásokról.

Algeier Wendy
és Pap Edina

Cornus macrophylla